Cana 10 hr. | Pierasyłka apłačana ryčałtam

Nr. 20 (661). **Wilnia, Niadziela 3 Traŭnia 1936 h.** **Hod XII (XX)**

БЕЛАРУСКАЯ КРЫНІЦА | BIEŁARUSKAJA KRYNICA

Palityčnaja, hramadzkaja i litaraturnaja hazeta.

Adras Redakcyi i Administracyi: WILNIA, ZAWALNAJA 1—1 (Wilno, Zawalna 1—1). Redakcyja adčyniena ad 9 hadz. ran. da 4-aj uwieč.	HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.	Košty wydawańnia pakrywajuć składki. Padpiska u hod 4 zał., na paŭhoda — 2 zał., na 3 miesiacy — 1 zał.

У дзень Сьвята Працы

Сьвятам Працы, як ведама, ёсьць дзень 1-га траўня. Гэты дзень працоўныя людзі сьвяткуюць па ўсім сьвеце. Сьвяткуюць яны яго ладзячы паходы, дэманстрацыі, вечы, зборкі, нарады, лекцыі і т. п. Гэты дзень, як Сьвята Працы, устаноўлены ў 1889 г. на соцыялістычным Кангрэсе ў Парыжы. Пачатак, такім чынам, Сьвяту Працы далі соцыялісты. Дзеля гэтага сьпярша й было яно сьвятам бадай выключна соцыялістых. З бегам, аднак, часу дзень 1-га траўня стаўся сьвятам бадай усіх працоўных. Дзень гэты сяньня сьвяткуюць як соцыялісты, так і несоцыялісты.

Сэнс кожнага сьвята ў тым, што яно служа людзям, каб яны пераглядалі свае ідэалы, свае такія ці іншыя імкненьні, каб свае ідэі пашыралі сярод другіх, знаёмілі з імі іншых, каб рабілі перагляд сілы сваіх аднадумцаў і ўрэшце, каб перадумвалі і адпаведна папраўлялі тактычныя способы барацьбы за свае ідэалы. Гэтак ёсьць і з Сьвятам Працы. Сэнс яго ў тым, коратка гаворачы, што яно прыпамінае людзям аб важнасьці і значэньні працы. Яно падчорквае тую соцыяльную праўду, што праца ў жыцьці, як паасобнага чалавека, так цэлых грамадзянстваў і народаў ёсьць аднэй з найвялікшых цэннасьцяў. І сапраўды, праца побач з духовымі здольнасьцямі чалавека, у ягоным жыцьці займае адно з найважнейшых мясцоў. Таму ня дзіва, што ўсе мудрыя й чэсныя людзі на ўсім сьвеце на працягу ўсей гісторыі чалавецтва працу заўсёды цанілі дужа высока. Дужа высока цэніць яе і хрысьціянская рэлігія. Праца ў гэтай рэлігіі — гэта сродак духовай культуры чалавека, а так-жа права на жыцьцё і на карыстаньне з жыцьця. «Хто не працуе, той няхай ня есьць» — проста, ясна і сурова казаў апостал Павал.

І гэта ўсё людзям цалком зразумела. Але бяда ў тым, што чалавек часта інакш робіць, як разумее. У яго часта бывае так, што ён разумее сусім добра, а робіць сусім дрэнна. Гэтак у чалавека выходзіла і выходзіць сяньня так-жа часта й адносна працы. Праца звычайна ёсьць цяжарам, вымагае шмат трудоў, поту і каб дачакацца на яе салодкія плады, трэба шмат шмат натугаў як сілаў фізычных, так і духовых. Вось-жа знайшліся людзі, якія хутка дагадаліся, што ім найлепш зьбіраць плады працы, а працу пакідаць іншым. Гэтак паявіліся на сьвеце паныгультаі і людзі працы, першыя пануюць і ўжываюць, а другія на іх працуюць. Гэткае хворае соцыяльнае зьявішча асабліва рэзка і цынічна праявілася ў мінулым і ў нашым стагодзьдзі, калі паўстаў і запанаваў капіталізм у Эўропе і перакінуўся ў іншыя часьці сьвету. Вось-жа вызваліцца ад капіталізму, асвабадзіць людзей працы ад крыўды і вызыску, даць належнае месца працы і агулам завесьці на сьвеце такі соцыяльны і палітычны лад, каб ня было вызыску чалавека над чалавекам, клясы над клясай, народу над народам і будзе, коратка гаворачы, тым ідэалам, які сьвяткуецца 1-га траўня ў дзень Сьвята Працы.

Гэты дзень Працы, які сьвяткуецца на ўсім сьвеце, ёсьць вялікім сьвятам і для беларускага народу. У беларусаў неяк так зьлажылася соцыяльнае жыцьцё, што беларусы пераважна ўсё людзі працы. Згэтуль выходзіць, што Сьвята Працы — гэта сьвята сапраўды ўсяго беларускага народу. З гэтым сьвятам зьвязана вызваленьне нашага народу з путаў капіталізму індывідуальнага ці дзяржаўнага, а так-жа абарона яго ад усякіх фашызмаў і імпэр'ялізмаў. Больш таго — з гэтым сьвятам зьвязана й беларускае вызваленьне палітычнае. Ведамым ёсьць фактам, што няволя соцыяльная — родзіць няволю палітычную і наадварот — з няволі палітычнай выплывае няволя соцыяльная. Сьвята-ж Працы вясьціць адзінкам, людзкім групам, клясам, народам вызваленьне ўсестароннае.

Такім чынам БНА, як дэмократычная агульна-беларуская арганізацыя, ідучы сваей беларускай дарогай, пад бел-чырвона-белым сьцягам, дзень 1-га траўня сьвяткуе салідарна, разам з працоўнымі ўсяго сьвету.

Агульны гадавы сход Рады Беларускага Інстытуту Гасп. і Культуры

У нядзелю дня 26.IV г. г. адбыўся звычайны гадавы сход Рады Бел. Інстытуту Г. і К., на каторым была дадзена справаздача з дзейнасьці гэтай, аднэй з найболей выдатных беларускіх культурна-прасьветных арганізацыяў у нашым краі.

I. Адчыненьне Сходу

Сход Рады быў адчынены ў гадзіне 16 мін. 30 старшынёю Інстытуту Кс. В. Гадлеўскім, які, пасьля адчытаньня параграфаў 28, 30 і 31 статуту, датычачых сходаў Рады, запрапанаваў прысутным выбраць старшыню сходу. Праз аклямацыю быў выбраны Кс. др. Ст. Глякоўскі, які, заняўшы месца за прэзыдыяльным сталом, запрасіў на сакратара сходу грам. В. Папуцэвіча.

Пасьля выбару прэзыдыюму, быў прыняты такі парадак дня: 1) справаздача Цэнтральнага Ураду з дзейнасьці Інстытуту за 1935 год, 2) выбары новых уладаў Інстытуту, 3) бягучыя справы, у каторых меўся абгаварывацца і плян працы на будучыню.

II. Справаздача з дзейнасьці Інстытуту за 1935 год.

Пасьля прыняцьця парадку дня, слова было дадзена дагэтуляшняму старшыні Цэнтр. Ураду Кс. В. Гадлеўскаму, які ад імя Цэнтр. Ураду даваў справаздачу з дзейнасьці за 1935 год. Справаздаўца падзяліў сваю справаздачу на 4 часьці: 1) арганізацыйныя справы, 2) выдавецкая праца, 3) праца гурткоў Інстытуту ў лічбах і 4) фінансы.

1) Арганізацыйная праца ў Цэнтры была зьвернена прадусім на папаўненьні бібліятэкі Інстытуту кнігамі, а музэю — рознымі старадаўнасьцямі. Але дзеля недахвату грашовых сродкаў купляць кніг ня было і няма магчымасьці, затым Цэнтр. Урад Інстытуту зьвярнуў увагу на кнігаабмен з іншымі навуковымі арганізацыямі і на ахвяры. З ахвяр трэба адзначыць камплект беларускіх даўнейшых календароў і іншых кніжак, ахвяраваных віцэ-старшынёю Інстытуту інж. Л. Дубейкаўскім, а з кнігаабмену — выдавецтвы Віл. польскага „T-wa Przyjaciół Nauk," а так-жа Бел. Акадэміі Навук у Менску. Аднак кнігаабмен з апошняй спаткаў труднасьці з боку польскіх адміністрацыйных уладаў якія 17 кніжак затрымалі і, як нядаўна заявілі ў Віл. Старастве, адаслалі іх у Суд, каб сьцьвердзіць, „ці гэтым кнігам належыцца паштовы дэбіт у Польшчы. Некаторыя кнігі ляжалі ў старастве ўжо ад лістапада прошлага году, прычым у старастве заявілі, што яны маюць не 17, а толькі ўсяго 15 кніг. Інстытут яшчэ ў сьнежні прошл. году падаў у Віл. Ваяводзтва просьбу на дазвол атрымліваць кнігі, нямаючыя ў Польшчы паштовага дэбіту, матывуючы просьбу навуковымі мэтамі і патрэбай пазнаньня беларускіх савецкіх выдавецтваў і іхных імкненьняў. Аднак дагэтуль Інстытут не атрымаў ніякага адказу.

У музэй прысылаюць найболей старадаўныя манэты, а так-жа архэолёгічныя знаходкі.

Дня 30 XI.35 была наладжана вялікая жалобная акадэмія прысьвячаная памяці М. Нікіфароўскага ў 25-ыя ўгодкі ягонай сьмерці. Рэфэрат прачытаў кіраўнік этнаграфічна-археолёгічнай Сэкцыі Інстытуту грам. М. Пяцюкевіч на тэму: „М. І. Нікіфароўскі—этнограф Віцебшчыны". На гэтай акадэміі быў так-жа прапяяны хорам Інстытуту, цэлы рад бел. народных песень пад кіраўніцтвам інж. А. Клімовіча. Апроч гэтага тая-ж этногр.-архэол. Сэкцыя дн. 11.X.35, зладзіла рэфэрат на тэму „Беларуская мэлёграфія" (характэрыстыка беларускай песьні і музыкі), рэфэрат чытаў грам. М. Пяцюкевіч.

Разам з Віл. Аддзелам Інстытуту былі наладжаны г. зв. „нядзельнікі", якія складаліся з навукова-папулярных лекцыяў і вокальных выступленьняў. Дзьве лекцыі чытаў др. Я. Малецкі, 9 — кс. В. Гадлеўскі і 1 — кс. А. Станкевіч. Тэмы былі найболей гістарычныя. Зацікаўленьне лекцыямі было вялікае, так што часам абшырная выкладовая заля Інстытуту і сумежная з ёю чытальня не маглі зьмясьціць народу.

На пачатку гэтага 1936 г. была наладжана супольна з ТБШ школьная акцыя, ськіраваная да помачы беларускаму насельніцтву ў справе дамаганьня роднай школы. Была выдана адозва, інструкцыі, фармуляры заяваў і дэклярацыі.

Гэта была арганізацыйная праца ў Цэнтралі. Пераходзячы да арганізацыйнае працы на вёсцы, справаздаўца адзначыў вялікія труднасьці, з якімі спатыкаецца дзейнасьць гурткоў БІГіК. Цяпер залажыць гурток ня так лёгка, як гэта было даўней. Новыя законы з 1932 году аб таварыствах і саюзах перанясьлі ўвесь цяжар залажэньня гуртка на самых закладчыкаў. Некаторыя старасты вымагаюць ад заяваў аб закладзінах гуртка стэмплёвай аплаты ў ліку 5 зл., чаго пры сяньняшнім абядненьні вёскі ня ўсе могуць зрабіць і гэта адстрашвае ад закладзін новых гурткоў. Цэнтраля Інстытуту нічога не памагае гурткам, адно толькі на пачатак дае помач у наладжаньні бібліятэкі.

У справаздаўчым годзе былі пададзены 4 заявы аб закладзінах новых гурткоў: 1) в. Насілава, Лебедзеўскай вол., Маладэчанскага пав., 2) в. Пенчын, Цырынскай вол., Наваградзкага пав., 3) Беласток і 4) в. Лядкі, Турэцкае вол., Стаўпецкага пав. З усіх гэтых гурткоў быў зарэстраваны толькі адзін у Лядкох, але і той на пачатку гэтага 1936 г. быў зачынены Стаўпецкім Стараствам.—Дня 4.IV была ў гуртку праведзена рэвізія дзейнасьці, а дня 6.IV была выдана пастанова прыпыніць дзейнасьць (завесіць) і разам з гэтым зачыніць (разьвязаць) гурток. Матывы зачыненьня былі паказаны такія: 1) „oddział nie prowadzi należycie wykazu członków, 2) księga kasowa jest nie przesznurowana, 3) stwierdzono w kasie brak gotówki w sumie 15 zł. 21 gr., 4) księga (kasowa) inwentarzowa jest nie przesznurowana i nie jest do niej wpisany całkowity majątek oddziału". Ад пастановы старасты гурток падаў 15.IV рэкурс да ваяводы ў Наваградку. Падаў таксама рэкурс да Беластоцкага ваяводы незарэстраваны гурток у Беластоку, а гурткі ў Насілаве і Пенчыне, пасьля падачы заяваў у старастве, ужо болей у Цэнтралю Інстытуту не зварочваліся.

У гэтым справаздаўчым годзе быў зачынены „за бяздзейнасьць" стары і заслужаны гурток у Іказьні,

Браслаўскага пав. Гурток існаваў ад 1927 году. Такім парадкам Інстытут і ў гэтым годзе выйшаў з дэфіцытам. Цяпер Інстытут налічвае ўсяго 15 дзейных гурткоў.

2) *Выдавецкая праца*: быў выданы сьпеўнік „Za Baćkaŭščynu“ — укладу і композыцыі А. Стэповіча (пасьмертнае выданьне); кніжыца „Прафэсар Бр. Эпімах-Шыпіла“ — кс. Ад. Станкевіча; „Калосьсе“ — літаратурна-навуковы трымесячнік (выйшлі 4 кніжкі); выходзіла такжа пры Інстытуце выдаваная інж. Клімовічам „Самапомач“ — гаспадарча-коопэратыўны часапіс.

3) *Лік імпрэзаў* у справаздаўчым годзе быў меншы, як у тыя гады, асабліва тэатральных прадстаўленьняў. Прычына гэтага сумнага зьявішча тая, што адміністрацыйныя ўлады вымагаюць ад гурткоў стэмплёвых аплатаў: 5 зл. ад просьбы і па 50 гр. ад залучнікаў, апроч гэтага за сам дазвол 5 зл., значыць, каб паставіць прадстаўленьне, трэба панясьці вялікія кошты, а дазвол пры гэтым не заўсёды атрымаецца. Гэта адстрашвае гурткі ад ладжаньня розных імпрэзаў. Паводле павярхоўных аблічэньняў было зладжана ўсімі гурткамі: вечарын і іншых таварыскіх імпрэзаў каля 50; лекцыяў разам з Цэнтраляй — каля 30; тэатральных прадстаўленьняў — каля 40.

4) *Фінансы* Цэнтралі Інстытуту прадстаўляюцца так: даход 975 зл. 38 гр., расход 953 зл. 35 гр., сальдо 22 зл. 03 гр.

Даход складаўся з ахвяр і сяброўскіх уносаў; расход ішоў на розныя гаспадарчыя і арганізацыйныя справы. „Калосьсе“ і „Самапомач“ маюць свае аддзельныя даходна-расходныя кнігі. На „Калосьсе“ ападаткаваліся людзі добрае волі і кожны месяц плацяць задэкляраваную суму.

На гэтым справаздача была закончана. Пасьля дадатковых інфармацыяў некаторых сяброў Рады, якія былі на вёсцы, аб труднасьцях працы, справаздача была прынята і выражана падзяка ўраду за яго працу.

III. Выбары новых уладаў Інстытуту на 1936 год.

Перад выбарамі была ўнесена прапазыцыя пацьвердзіць стары ўрад і на будучы год. Прапазыцыя гэта была прынята аднагалосна, так што на 1935 г. астаўся Цэнтр. Урад Інстытуту ў такім складзе: старшыня — кс. В. Гадлеўскі, віцэстаршыні — інж. Л. Дубейкаўскі і мгр. М. Шкялёнак, скарбнік — інж. А. Клімовіч, сакратар — мгр. Я. Шутовіч, сябры ўраду — абс. М. Пяцюкевіч і рэд. Ул. Казлоўскі. Заступнікі: др. Я. Малецкі і В. Папуцэвіч.

Рэвізыйная Камісія: кс рэд. А. Станкевіч, рэд. Я. Пазьняк і рэд. Я. Найдзюк.

IV. Бягучыя справы.

У бягучых справах абгаварваўся плян працы на будучыню. Была вынесена пастанова ажывіць выдавецтва, як адзіны спосаб прамаўляньня да мас; пасылаць у гурткі для чытаньня гатовыя рэфэраты з гісторыі і іншых галін веды; наладзіць карэспанданцыйныя курсы; правесьці ў гэтым годзе школьную акцыю ў справе дамаганьня роднай школы.

Апроч гэтага было пастаноўлена адсьвяткаваць увосені сёлета **10-я ўгодкі існаваньня Інстытуту**, ладзячы адумысловую акадэмію, а так-жа зладзіць у гэтым годзе жалобную акадэмію па заслужаным для беларускай культуры дзеячу, **Вацлаве Ластоўскім**, растраляным бальшавікамі. В. Ластоўскі, як ведама, быў аўтарам многіх вартасных навуковых прац і быў да 1930 году сябрам і сакратаром Беларускай Акадэміі Навук у Менску.

У канцы была абгаворана справа ладжаньня „нядзельнікаў“ на гэты год і пастаноўлена запрасіць лектараў ня толькі з гісторыі, але і з іншых галін веды, як беларускае будаўніцтва (інж. Л. Дубейкаўскі), беларускае права (адвакат М. Шкялёнак), бел. эканамічнае жыцьцё (інж. А. Клімовіч), бел. этнаграфія (абс. М. Пяцюкевіч) і іншых. Некаторыя лекцыі адбудуцца перад вакацыямі, а другія ўвосені.

На гэтым сход Рады быў зачынены.

Ab kooperatyŭnym budaŭnictwie

Wa ŭsich cywilizawanych krajoch kooperatyŭnaje budaŭnictwa idzie ŭpierad i robić wialiki ŭpłyŭ na haspadarčaje žyćcio narodaŭ. Jak-ža hetaja sprawa wyhladaje ŭ našym Krai? — Tut my nia budziem padawać statystyčnyja dadzienyja, bo sprawa nia ŭ hetym.

Pałažeńnie, u jakim znachodzicca našaja kooperacyja, dobra wiedamaje i chwalicca im nia prychodzicca.

Zaŭważwajecca ŭ nas zastoj, brak tworčaj enerhii i niedawier u swaje ŭłasnyja siły, jaki prajaŭlajecca nawat siarod pierakananych i idejowych kooperataraŭ.

Paasobnyja biełaruskija kooperatyŭnyja arhanizacyi, jakija wialikimi natuhami zmahajucca za swajo isnawańnie, nia majučy swajej biełaruskaj centrali — nia majuć planaŭ na budučyniu.

Čym-ža možna wytłumačyć henaje sumnaje źjawišča, katoraje našyja „pryjacieli“ tałkujuć, jak adsutnaść u biełarusaŭ arhanizacyjnych zdolnaściaŭ i słaboje pačućcio nacyjanalnaj świedamaści.

Wierchahladztwa, złučanaje z niaprychilnaściaj da biełaruskaha wyzwolna-adradženskaha ruchu, zradziła hetki, zusim pamyłkowy pahlad.

Razhladajučy sprawu objektyŭna, treba zhadzicca z tym, što naš kooperatyŭny ciažar maje kudy hłybiejšyja pryčyny, katoryja tolki ŭ niaznačnaj miery možna zaličyć na biełaruski rachunak.

Kožnaja kooperacyja, kab jana mahła pamysna raźwiwacca, pawinna mieć spryjajučuju praŭna-palityčnuju abstanoŭku.

Heta značyć — adčyniańnie nowych kooperatywaŭ, pašyreńnie ichniaj jak handlowaj, tak kulturna-aświetnaj i prapahandawaj pracy, jakaja pawinna mieć šyrokuju swabodu.

Prychilnaja da kooperacyj dziaržaŭnaja palityka jość nieabchodnaju ŭmowaju kooperatyŭnaha postupu, a kali hetaha niama, to niama padstaŭ i spadziawacca, kab kooperacyja raźwiwałasia narmalna.

Treba ŭziać pad uwahu jašče j toje, što pašyreńnie biełaruskaj kooperacyi wielmi niawyhadnaje dla prywatnaha kapitału, jaki ŭ našym Krai znachodzicca nie ŭ biełaruskich rukach.

Prywatnyja handlary i spekulanty robiać usio mahčymaje, kab spynić kooperatyŭny ruch, i niama ničoha dziŭnaha, što henyja hrupy šmat pryčyniajucca da paharšeńnia pałažeńnia biełaruskaj kooperacyi. Usiakija rečy treba razhladać tak, jakimi jany jość u sapraŭdnaści. Pałažeńnie na našych ziemlach takoje, što handlowy kapitał, zapuściŭšy hłybokija kareńni ŭ hramadzkaje žyćcio našaha kraju, maje wialikuju siłu, a hetym samym moža pakirawać i losam biełaruskaj kooperacyi.

Zdawałasia-b, što hetaj adnej pryčyny dawoli, kab spynić kooperacyju i nia dać joj nijakaj mahčymaści da žyćcia. Akazwajecca, adnak, što jość cełу rad i inšych pryčyn, katoryja ŭ całaści wytwarajuć prosta žudasnyja abstawiny. Złažyłasia niejak tak, što kooperacyja straciła sympatyju i nawat dawier siarod hramadzianstwa.

Byŭ, adnak, čas, kali kooperatywy zakładalisia masawa i raśli, jak na draždžach.

Na našaje niaščaście, da kooperatyŭnaha budaŭnictwa ŭ našym Krai prystupiŭ **element dla nas čužy**.

Čaho tolki hetyja čužyncy nie pazakładali: byli tut małačarni, spažywieckija kramy, „stefčyki“, kamunalnyja kasy i inšyja arhanizacyi „kooperatyŭnaha“ charaktaru.

Mnohija sceptyki z niedawieram pahladali na hetkaje „budaŭnictwa“ i aścierahali biełarusaŭ, što jano maje bolš palityčnych metaŭ, čymsia kooperatyŭnych.

Zakradwałasia nawat dumka — ci nia robicca ŭsio heta ludźmi, ničoha supolnaha z kooperatyŭnym rucham niamieŭšych raniej, u metach kompramitacyi hetaha apošniaha, kab tym samym pracierabić šlachi da pachodu prywatnaha handlowaha kapitału.

Što-ž akazałasia ŭ sapraŭdnaści? Bolšaja častka ŭsich hetych kooperatywaŭ raśkidałasia i raśkidałasia pierawažna z toj pryčyny, što panowie „kierownicy“, „założyciele“ i „dyrektorowie“ pakirawali tak, što ŭsiudy pajawilisia „deficyty“, a ŭ mnohich wypadkach ścwierdžana i... „defraŭdacyja“.

Biełaruskamu sielaninu, ułažyŭšamu tudy apošni hroš, pryšłosia dakładać jašče, kab pakryć wydatki, złučanyja z likwidacyjaju hetych placowak.

„Defraŭdacyi“ hubili nia tolki drobnyja kramki i małačarni, ale bujniejšyja kooperatyŭnyja asiarodki.

U wyniku hetkaha „kirawańnia“ ekanamična-haspadarčymi placoŭkami kooperatyŭnaja ideja stałasia skampramitawanaju ŭ wačoch našaha sialanstwa.

Prywatnyja handlary ciešacca z błahoha pałažeńnia kooperacyi, a biełaruski sielanin, mała raźbirajučysia wa ŭsich „detalach“ sprawy, nabraŭ pierakanańnia, što kooperacyja jość takoju ŭstanowaju, kudy zamańwajuć ludziej, kab składali pai, a tam „kiraŭniki“ robiać „defraŭdacyju“, a na jaje pakryćcio z mužyka ciahnuć apošniuju z chlawa karowu. Sumna heta, ale tak jość — hetak u bolšaści sialanstwa hladzić na kooperacyju, bo jamu hetak jana pakazana.

Niama ničoha dziŭnaha, kali na ŭsiakaha „śmielčaka“, katory prystupaje da kooperatyŭnaha budaŭnictwa, ludzi hladziać pieradusim, jak na chitraha ašukanca i pryhladajucca da ŭsich jahonych čynnaściaŭ z hetaha, čysta praktyčnaha punktu hledžańnia.

Kab raspačać ciapier pašyreńnie kooperatyŭnaha ruchu ŭ šyrokim maštabie, treba pačynać ad stwareńnia biełaruskaj kooperatyŭnaj centrali, katoraja šlacham doŭhaj i sumlennaj pracy wiarnuła-b dobraje imia kooperacyi.

Hetkaja centrala pawinna składacca z ludziej česnych i hatowych da baraćby z usimi pieraškodami, wytwaranymi na hetym ciažkim šlachu, ludźmi, nie adroźniwaŭšymi swaich asabistych intaresaŭ ad intaresaŭ ahulnych.

A. Pinčuk.

БЕЛАРУСЫ! Прысылайце ахвяры на фонд беларускай асьветы!

КНІГАПІС

Першая навука Закону Божага з беларуска - славянскім букваром. *Пасобнік для беларускае школы і сям'і.* Выданьне другое, папраўленае і дапоўненае, пад рэдакцыяй кандыдата багаслоўя С. К Паўловіча. Прагледжана Віленскай Камісіяй па разгляду беларускіх падручнікаў Закону Божага. Варшава. Друкарня Сынадальная 1936. бач. 164, 23×5,5.

Пад гэткім доўгім загалоўкам нядаўна выйшла ў сьвет беларуская кніжка, як плод працы С. Паўловіча. У мінулым нумары „Бел. Крыніцы“ памясьцілі мы рэцэнзію кніжкі „Першыя Зерняткі“, а ў гэтым зьмяшчаем вышэйазначаную кніжку таго-ж самага аўтара. С. Паўловіч, такім чынам, сваімі кніжкамі робіць беларускаму народу сапраўды вялікую прыслугу. Справа ў тым, што як гэна першая яго кніжка прызначана для пазашкольнага навучаньня беларускай граматы агулам беларусаў, так гэтая прызначана для навучаньня школьнага і пазашкольнага праваслаўных беларусаў Закону Божага.

„Першая навука Закону Божага“, аб якой тут ідзе гутарка — гэта другое выданьне кніжкі „Беларуска-Славянскі лемантар“, выданай у 1933 г. Выдана яна, як і першая, коштам і з багаслаўленьня Мітрапаліта Дзяніса.

Зьмест гэтай кніжкі складаецца з наступных разьдзелаў: 1. Да дзяцей; тут паданы: беларуская і славянская азбука, практыкаваньні ў чытаньні і пісаньні, уступная гутарка з дзяцьмі аб Богу. 2. Навучаньне малітваў; у гэтым разьдзеле спатыкаем уступныя весткі аб малітве як дома, так і ў царкве. 3. Штодзенныя малітвы. Што тут зьмяшчаецца, відаць з самага назову разьдзелу, а іменна: розныя малітвы на ўсякі час і пры розных нагодах. 4. Стары Завет. Ёсьць гэта кароткая гісторыя Старога Закону. 5. Новы Завет: апісаньне па дзеяў Хрыста. 6. Праваслаўная вера. Тут коратка прадстаўлена хрысьціянская навука Праваслаўнай Царквы. 7. З царкоўнай гісторыі. Ёсьць гэта кароткі нарыс царкоўнай гісторыі агулам. 8. Праваслаўная вера на Беларусі. У гэты разьдзел уваходзяць гэткія пададдзелы: Пачатак Веры Праваслаўнай на Беларусі, Праваслаўная Вера ў Літоўска-Беларускай дзяржаве, Пашырэньне Праваслаўнай Царквы на Беларусі ў XV—XVI ст., Заняпад Праваслаўнай Царквы ў XVI—XVIII ст. і XIX і XX век у гісторыі Беларускае Праваслаўнае Царквы.

Уся кніжка ўложана празрыста, зьмест разложаны роўнамерна, багата стройных адпаведных ілюстрацыяў, вытрымана ў дусе праваслаўным і беларускім нацыянальным з мераю і тактам.

Букварная частка „Першай навукі Закону Божага“ ўложана такім-жа самым (сынтэтычным) мэтадам, як і ў „Першых Зернятках“.

Большасьць царкоўна-славянскіх малітваў у кніжцы маюць такжа тлумачэньне і на беларускую мову. Ёсьць аднак малітвы толькі царкоўна - славянскія, беларускі тэкст якіх — на нашу думку - быўбы карысны і пажаданы. Дужа важнай рэчай у кніжцы трэба лічыць комэнтары, аб'ясьненьні незразумелых мясцоў царкоўна-славянскага тэксту

У гэткага роду беларускіх кніжках кожны аўтар мае звычайна немалы хлопат з тэрмінолёгіяй. Адчуваюць гэта аўтары як праваслаўныя, так і каталіцкія. А хлопат тут у тым, што й няма ў нас яшчэ належна распрацаванай і ўсталенай беларускай рэлігійна-багаслоўскай тэрміналёгіі і што ў беларушчаньні ўжо прынятых чужых слоў трэба знаць меру, каб не адстрашыць часта цёмнага і маласьведамага беларускага чытача, аддаўна зжыўшагася з чужымі, хоць і незразумелымі, славамі.

На наш пагляд, С. Паўловіч аднак у сваей кніжцы замнога быў асьцярожны ў беларушчаньні царкоўна-славянскіх і іншых слоў. Грэцкае Іісус пабеларуску зусім добра можа быць Ісус, крэст беларусы завуць крыж, а ня хрэст, Хрыстос памёр на крыжы, а не на храсьце, як ужывае С. П., не Гасподзь, а Госпад, ня плоць, а цела, ня мертвых, а памёршых, ня раб, а слуга, ня дзябал і тым больш ня шатан, а д'ябал ці мо' лепш злыдух, ня промысл Божы, а мо' лепш провід, ня прытча, а прыповесьць ці падабенства, ня ўзьнясеньне Госпада, а Ушэсьце і інш.

Спатыкаюцца так-жа ў „Першай навуцы Закону Божага“ і звычайныя — часта грубыя — русыцызмы, як: камісія па разгляду замест беларускага: камісія для разгляду, вучыцца малітвам замест бел. малітваў, ва імя замест у імя, маліцца каму замест да каго, у векі вечныя замест на векі, узапраўды (воистину) замест сапраўды, яўрэі замест прынятага ў беларусаў жыды, чудо замест цуд ці хоць-бы чуда і інш.

Спатыкаюцца так-жа зачаста і звычайныя граматычныя памылкі і недагляды.

Да дужа нязручнага выражэньня трэба залічыць сказ: „плод чрева твоего“ азначае, што Хрыстос сплоджаны Сьвятой Дзевай Марыяй.

Ня гледзячы, аднак, на ўсе гэтыя заганы, „Першая навука Закону Божага“ агулам С. Паўловічу ўдалася, як што да беларускай мовы, так укладу, зьместу і г. д. У беларускай праваслаўнай літаратуры гэта сапраўды „першая“ кніжка, якую шчыра трэба радзіць праваслаўнаму беларусу і якую нябрыдка паказаць чужому чалавеку.

Кніжнік.

З БЕЛАРУСКАГА ЖЫЦЬЦЯ

Лекцыі ў Віленскім Аддзеле Б.І.Г.іК. У мінулую нядзелю 26.IV. сёл. у памешканьні Бел. Інстытуту Гасп. і Культуры пры Завальнай вул. № 1—1 адбылася чарговая, пасьля сьвяточнага перарыву, публічная лекцыя з цыклю гісторыі Беларусі старшыні Інстытуту кс. В. Гадлеўскага на тэму: „Разьвіцьцё старадаўнай беларускай мовы ад XII да XVI стагодзьдзя". Пасьля лекцыі хор Бел. Інстытуту Гасп. і Культуры прапяяў вязанку беларускіх народных песьняў і былі прадэклямаваны некалькі беларускіх вершаў. Заля Інстытуту была перапоўненая людзьмі.

— У гэтую нядзелю 3 траўня сёлета ў памешканьні Інстытуту пры Завальнай № 1—1 кс. В. Гадлеўскі прачытае публічную лекцыю на тэму: „Залатая пара старадаўнай беларускай літаратуры (XVI стагодзьдзе)". Пачатак лекцыі а гадз. 18. — Уход вольны і бясплатны.

Рэфэрат у Бел. Студ. Саюзе. У суботу 25 красавіка сёлета ў памешканьні Бел. Інстытуту Гасп. і Культуры пры Завальнай вул. № 1—1 адбыўся дыскусыйны рэфэрат на тэму: „Ці ёсьць навуковыя доказы існаваньня Бога", ладжаны Беларускім Студэнцкім Саюзам. Навуковыя доказы існаваньня Бога зрэфэравалі і ў дыскусіі даволі добра іх баранілі студэнты: Бабок Ю. і Папуцэвіч В. Супроць існаваньня Бога выступаў студэнт Тумаш В., які ў сваім корэфэраце, апіраючыся на матэрыялістычным сьветапаглядзе, бараніў свайго становішча сусім слаба.

Новая беларуская п'еса. Нядаўна выйшла з друку беларуская п'еска ў адным акце пад назовам „Сучасныя Маладажоны". Цана 25 грошаў.

Зборка працаўнікоў над чысьціней беларускай мовы адбудзецца першы раз пасьля вялікоднага перарыву ў пятніцу 8 траўня сёл. а 18 гадз. у залі БІГіК у Вільні пры Завальнай вул. № 1—1.

Вечарына ў беларускіх скаўтаў. 10-тая дружына беларускіх скаўтаў ім. Фр. Багушэвіча ў Вільні дня 25.IV сёл. у залі Інтэрнату пры Беларускай Філіі дзяржаўнай гімназіі ім. Ю. Славацкага ладзіла вечарыну.

Дружына беларускіх скаўтак. Нядаўна сарганізавалася пры Беларускай Гімназіі ў Вільні жаночая скаўцкая дружына.

Z biełaruskich hazet

„Новы Шлях".

U Wilni wychodzić užo treci hod časapis „Новы Шлях", u jakim F. Akinčyc z Ul Kazłoŭskim hadujuć ideolohiju biełaruskaha nacyjanał-socyjalizmu.

Redka wychodzić hety „Nowy Šlach" (za ŭwieś čas wyjšła tolki 20 numaroŭ), i słaba raźwiwajecca ŭ im ideolohija biełaruskaha nac.-socyjalizmu — na prajekt prahramy składajucca krychu zrefarmawanyja niekatoryja tezy rasiejskich eseraŭ, abapiortyja na zoolohičnym pačućci nacyjanalizmu.

Nu, ale kožny ideowy ruch, pryjemny kamu ci nie, tłumačyć paŭstańnie jaho złoj wolaj nielha.

Hetak razhladajučy paŭstańnie biełaruskaha nac.-socyjalizmu i hetak pryhladajučysia da jaho „raźwićcia", nijak nia možam zrazumieć mety antysemityzmu bieł. nac.-socyjalistaŭ, jaki jany staranna chočuć raspalić siarod biełarusaŭ.

Kamu heta patrebna?

Biełaruskamu wyzwolna adradženskamu ruchu antysemityzm škodny!

Trudna tak-ža zrazumieć i etyku bieł. nac.-socyjalistaŭ, jakoj jany kirujucca ŭ baraćbie z ideolohičnymi praciŭnikami. Etyka heta wymoŭna pradstaŭlena ŭ apošnim 20 numary „Nowaha Šlachu".

Dziŭna wyhladaje ŭ bieł nac.-socyjalistaŭ i sprawa biełaruskaj nacyi.

Ciapier biełaruskija kulturna-aświetnyja arhanizacyi prawodziać akcyju damahańnia rodnaj škoły. Biełaruskija hazety amal u kožnym numary pišuć ab patrebie damahańnia biełaruskich škoł, a bieł. nac.-soc. tymčasam nawat nie padali adrasu ŭ „N. Šlachu", dzie možna dawiedacca, jak damahacca biełaruskaj škoły.

Dyk, jak treba hladzieć na hetkuju rabotu bieł. nac. socyjalistaŭ?

Na hetaje pytańnie niachaj adkaža sam sabie čytač „Nowaha Šlachu".

„Wiadomości Białoruskie".

U Nr. 3 „W. B." z dn. 10.IV. 1936 h. padadziena zaciemka p. n. „Kanfiskata biełaruskich časapisaŭ" hetkaha źmiestu:

„Dnia 26 sakawika siol. Wilenskaje Haradzkoje Starastwa skanfiskawała nakład časapisu „Nowy Šlach" № 3(18), a 27 sakawika h. h. čas. „Biełaruskaja Krynica" № 14. — Pawodle našych infarmacyjaŭ, redaktar „Biełaruskaj Krynicy" hram. J. Paźniak padaŭ u Wilenskaje Haradzkoje Starastwa prośbu wyjaśnić na piśmie pryčyny kanfiskaty hazety. Da hetaha času adkazu na henu prośbu nia było, a ŭ nakładach henych časapisaŭ paśla kanfiskaty i dalejšych nidzie nie spatykajem užywanych prad tym terminaŭ „biełaruskija ziemli" abo „litoŭskija", „ukrainskija", a tak ža „Zachodniaja Biełaruś".

U Litoŭcaŭ

Z dziejnaści maładych haspadaroŭ. U Litwie isnuje arhanizacyja maładych haspadaroŭ. Litoŭskija hazety ab hetaj arhanizacyi padajuć nastupnyja wiestki za minuły hod:

Paasobnych hurtkoŭ arhanizacyi maładych haspadaroŭ u minułym hodzie było 700. Da ich naležyła 19 642 siabry: 11.151 chłapiec i 8.491 dziaŭčyna. Na kožny hurtok siarednim likam prypadaje 28,6 siabroŭ.

Uwosień uwa ŭsiej Litwie była wystaŭka wyrabaŭ maładych haspadaroŭ. Na hetaj wystaŭcy pakazwali swaje eksponaty 690 hurtkoŭ. Zimoj, aprača inšaj pracy, byli naładžwanyja roznyja kursy, u jakich brali ŭčaście 1.774 maładyja haspadary.

*

Dalej zakrywajuć. Jak pišuć polskija i litoŭskija hazety, administracyjnyja ŭłady litoŭskija addziеły T-wa św. Kazimiera i „Rytas" zakrywajuć dalej, paklikajučysia na „względy bezpieczeństwa publicznego".

Rewizija i apiačatańnie. 27.IV.36 wilenskija administracyjnyja ŭłady zrabili rewiziju ŭ litoŭskaj kniharni pry Wostrabramskaj wul. ŭ Wilni. Pa rewizii kniharnia była apiačatana, a prociŭ kiraŭnika kniharni raspačata śledztwa.

Adnačasna tymi-ž administracyjnymi ŭładami była apiačatana čytalnia T-wa św. Kazimiera pry Wialikaj wulicy ŭ tej-ža Wilni. U pieršym wypadku i ŭ druhim zakidajuć trymańnie nielehalnych drukaŭ i knižak.

Nia dali paświedčańnia maralnaści. Wilenskaja Školnaja Kuratoryja patrebawała ad wučycialoŭ Litoŭskaj Himnazii ŭ Wilni paświedčańnia maralnaści, jakoje daje administracyjnaja ŭłada. Woś-ža takoha paświedčańnia nie dali doŭhaletniamu wučycialu Kun. K. Čybirasu.

Prymusowy wyjezd P. Karazija. Zastupnik staršyni Lit. Nac. K-tu ŭ Wilni P. Karazija wilenskimi administracyjnymi ŭładami byŭ prymušany pakinuć Wilniu. Pazwolena jamu žyć u Polščy praz cały hod, ale tolki nia ŭ Wilni i nie ŭ pahraničnych wajawodztwach Polščy. Dziela hetaha P. Karazija 22.IV wyjechaŭ z Wilni ŭ etnohrafičnuju Polšč.

Kantrola arhanizacyjaŭ. 20-22.IV pradstaŭniki Wilenskaha Starastwa prawiali kantrolu niekatorych litoŭskich arhanizacyjaŭ, prahladajučy ŭ ich pratakoły, kasawyja knihi i dakumenty.

З Украінскага жыцьця

Зьезд „Маслосоюзу". Дня 16 красавіка сёл. адбыўся звычайны гадавы зьезд прадстаўнікоў вялікай украінскай малачарскай арганізацыі „Маслосоюз". Гэтая арганізацыя мае свае аддзелы ў Галіччыне, у Холмшчыне і на Валыні.

Справаздача з дзейнасьці за мінулы год выказала, што „Маслосоюз" паступова разьвіваецца. Карыснасьць „Маслосоюзу" для сялянства выяўлена і ў тым, што гэтая арганізацыя плаціць за малако найдаражэй за ўсе падобныя арганізацыі ў Польшчы.

Зьезд „Сільського Господаря". Дня 17.IV сёл. адбыўся ў Львове чарговы гадавы зьезд украінскай сельска-гаспадарчай арганізацыі „Сільського Господаря". На зьезьдзе было 213 прадстаўнікоў з 32 паветаў. Зьезд выявіў, што сярод украінскага сялянства глыбока запусьціў карэньні гаспадарчы крызыс — украінскае сялянства складаецца з 80 проц. несамавыстарчальных гаспадарак.

Чарговы зьезд аграномаў „Сільськаго Господаря". Дня 18.IV сёл. адбыўся XI чарговы зьезд украінскіх аграномаў „Сільського Господаря". На зьезьдзе было 56 аграномаў, якія працуюць у арганізацыі „С. Г." Аграномы нараджаліся, як далей весьці працу сярод украінскага сялянства, асабліва сярод сялянскай моладзі.

U łahiery adasabnieńnia ŭ Berezie Kartuskaj

Paśla krywawych padziejaŭ u Lwowie pačali wywozić zapadozranych u kamuniźmie ŭ łahiery adasabnieńnia ŭ Berezie Kartuskaj. Zwoziać hetkich zapadozranych tudy z usiej terytoryi polskaj dziaržawy. Pieršy transpart — 80 asob adpraŭleny ŭ Berezu z Lwowa. Dalejšym ciaham prybywajuć u hety łahier aryštawanyja z inšych miascoŭ.

Z Wilni i wakoličnych pawietaŭ, Horadzienščyny i Nawahradčyny ŭ Berezu Kartuskuju.

Nadowiačy z Wilni i wakoličnych pawietaŭ adprawili ŭ łahiery ŭ Berezu Kartuskuju zapadozranych u kamuniźmie 41 asobu.

Z Horadni i jaje wakolic wywieziena 5 asob. Nawahradzki waawoda zahadaŭ 25.IV siol. adasłać u łahiery adasabnieńnia ŭ Berezu Kartuskuju 22 asoby z Nawahradzkaha wajawodztwa.

Міхась Машара.

2)

Лёгкі хлеб.

Драма ў трох актах, з жыцьця вясковай моладзі.

Г а н у л ь к а — Пайшла-б... Ды Васіль яе ня возьме.

М а р'я н а — Ня возьме?... Чаму? Яна-ж багатая і прыгожая, як паненка якая.

Г а н у л ь к а — А вось за гэта й ня возьме, што як паненка.

М а р'я н а — А ты адкуль гэта ведаеш?

Г а н у л ь к а — Абы ведала... Бо Васіль... Ён зусім не падобны да іншых. Ён разумны, далікатны, а на руках заўсёды мазалі. Ён любіць і не сароміцца ніякае працы. І з Веркай, я пэўная, што не ажэніцца.

М а р'я н а — Нешта ты, дачушка, занадта пэўная і горача бароніш Васіля ад Веркі, ці ў гэтым няма чаго?

Г а н у л ь к а — (*апускае галаву ніжэй над машынкай*) Анічагусенькі... Але я ведаю, што што Веркі Васіль ня возьме.

М а р'я н а — Ой, глядзі Ганулька! Нешта, апошнімі часамі, ён зачаста да нас пачаў хадзіць. Ды і ты чырванееш, як гутарка зайдзе аб ім.

Г а н у л ь к а — А ці маме шкода, што ён ходзіць? Што, я маю яго выганяць?

М а р'я н а — Не, не. Але Васіль таксама чалавек сьвятовы.

Г а н у л ь к а — А мама нядаўна яго хваліла і сватала Верцы?

М а р'я н а — Верка адно, а ты другое.

Г а н у л ь к а — Але... Я гэта ведаю. Але Васіль той самы.

Зьява 2-я

Тыя-ж і Верачка.

В е р а ч к а (*уходзячы*) Добры вечар! Памагай Бог!

Г а н у л ь к а — Добры вечар! Дзякую.

В е р а ч к а — Як-жа там мая сукенка?

Г а н у л ь к а — Вось зараз будзе гатова (*да маткі*) — А ты мама распалі прас. (*да Верачкі*) Сядайцеся, калі ласка. Вось толькі папрасую і выцягну стрыгоўкі (*Мар'яна выходзіць*).

В е р а ч к а (*разглядаючы сукенку*) Дзякую! Не турбуйцеся, як Вам падабаецца мая сукенка?

Г а н у л ь к а — Надта прыгожая; зачаруеш усіх хлапцоў.

В е р а ч к а — Зашмат чэсьці!

Г а н у л ь к а — Я ведаю, што вы не зьвяртаеце надта ўвагі на нашых вясковых, але ўсё-ж яшчэ больш, камусь жадаеце падабацца, калі шыеце такую пышную сукенку.

В е р а ч к а — Не, Ганулька, ня вопраткай падабаюцца людзі людзям, а душой.

Г а н у л ь к а — Мо' і так; але калі добрая душа, ды апранута ў шоўк, дык каго-ж не спакусіць?

В е р а ч к а — Вы жартуеце, або ня хочыце мяне зразумець.

Г а н у л ь к а — Даруйце, мо' я вас не магу зразумець, але я шчырая (*Верачка прымярае сукенку*). Але, далібог, прыгожа! і надта вам да твара. Шкода, што ня бачыць пан Крукоўскі.

В е р а ч к а — Вось ужо і пан Крукоўскі! Адкуль вы ведаеце, што я яму падабаюся?

Г а н у л ь к а — Але... кажыце, кажыце! Каб вы яму не падабаліся, не хадзіў-бы ён так часта да вас.

В е р а ч к а — Гэта нічога ня значыць. Праўда ён часамі, ад нуды зайдзе, а ў вёсцы цёткі рады з усяго зрабіць плётку.

Г а н у л ь к а — А я чула, што ён маніцца прыехаць да вас у сваты.

В е р а ч к а — Ну, а каб нават і так? чым-жа ён горш ад Пятруся? А й Пятрусь сватаваўся да мяне.

Г а н у л ь к а — Я ня ведаю, што за чалавек пан Крукоўскі, але за Пятруся, то апрача вас, кожная дзяўчына з вёскі пайшла-б і на'т з прыемнасьцю.

В е р а ч к а — (*іранічна*) Мо' Ганулька, кінула-б для яго Васіля?

Г а н у л ь к а — (*апускае галаву*) Адкуль вы гэта ўзялі? Васіль?... ён зусім ня мой дзяцюк.

В е р а ч к а — Гаворыце, а самі чырванееце! Ой, Ганулька, якая ты скрытая! Я вось ня саромлюся. — Мне пан Крукоўскі падабаецца.

Г а н у л ь к а — А Пятрусь?

В е р а ч к а — Ты занадта цікавая. Ведаеш, ён добры хлапец, але такая дзеравеншчына. Якійсь маўклівы-нудны.

Г а н у л ь к а — Гэта затое, што з вамі. Гэта за тое, што ён вельмі вас кахае, дык такі нясьмелы. З другімі ён аж занадта гутарлівы.

В е р а ч к а — Адкуль вы гэта ведаеце?

Г а н у л ь к а — Гэта ўся вёска ведае, што ён гатоў маліцца да вас, як да абраза якога.

В е р а ч к а — Вось як! Ведаеш, ён мне таксама падабаецца, але назаўсёды захаваць сябе ў гэтай гразі, у гэтай цяжкой мужыцкай працы! Жыць бяз духовага зьместу, ды з чалавекам, які хоць і кахае, але не разумее цябе— далібог страшна!

БЕЛАРУСЫ! Дамагайцеся для сваіх дзяцей школы ў роднай мове — падавайце школьнаму інспэктару дэклярацыі на беларускую школу.

Усе друкі — інструкцыі, як дамагацца беларускай школы, дэклярацыі і інш. Выпісвайце па адрасу: Wilno, ul. Królewska 3—8 *Школьны Сакратарыят.*

Ideowaje bankroctwa Lihi Narodaŭ

Paśla suświetnaj wajny Liha Narodaŭ była panaddziaržaŭnaj mižnarodnaj ustanowaj, jakaja wyrašała drobnyja palityčnyja spory zhodna z abawiazujučaju buržuazna kapitalistyčnym świecie mižnarodnaj sprawiadliwaściaj.

Nie zważajučy na toje, što pieramožcy ŭ suświetnaj wajnie, stwaryŭšy Lihu Narodaŭ mieli namier wyklučyć nawat i mahčymaść wajny dy ŭstanawić „wiečny" mir, bo-ž hety mižnarodny aeropah mieŭ wyrašać usie palityčnyja spory — Liha Narodaŭ nia spyniła aniwodnaje wajny i nia spyniła zbrajeńnia — padhatoŭki da wajny. Takim čynam Liha Narodaŭ, jakaja mieła stacca storažam mižnarodnaj sprawiadliwaści, wyjawiła ŭ poŭni swajo ideowaje bankroctwa. Ciapier Liha Narodaŭ źjaŭlajecca tolki zboryščam mižnarodnych dyplomataŭ dziela nikoha nie zabawiazujučych hutarak. Pastanowaŭ Lihi nichto nia wykonwaje i jana ŭ hetym biezradnaja. Swajo bankroctwa Liha Narodaŭ prypiačatała apošnim časam u sprawie italijanska-abisynskaj wajny.

Italijancy nastupajuć na abisynskuju stalicu Addis Abebu

Liha Narodaŭ pryznała Italiju staronoj napaśnika ŭ italijanska-abisynskaj wajnie, stwaryła niekalki specyjalnych kamisijaŭ dziela spynieńnia italijanskaha pachodu ŭ Abisyniju, jakija adbywajuć pasiedžańni, wydajuć kamunikaty, padajuć prajekty spynieńnia wajny, a italijancy harmatami i trujliwymi hazami bjuć słaba azbrojenych abisyncaŭ i zajmajuć usio nowyja, adnu za druhoj, abisynskija prawincyi. Užo italijanskaje wojska padychodzić da abisynskaje stalicy Addis-Abeby.

Takim čynam italijanskija fašysty, hwałciačy mižnarodnaje prawa biezahladna padbiwajuć pad swajo panawańnie dasiul niezaležnuju abisynskuju dziaržawu, jakaja źjaŭlajecca „roŭnapraŭnym" siabram Lihi Narodaŭ, a Liha ŭsio naradžajecca, jak pamiryć Abisyniju z Italijaj.

Anhlija maje wystupić z Lihi Narodaŭ?

Zawajawańnie Italijaj Abisynii heta budzie balučy ŭdar pa anhielskich kolonijalnych intaresach. Tady Italija była-b hroznaj anhielskamu Sudanu, Ehiptu i stanuła-b pahrozaj na darozie da Indyi.

Anhlija dasiul spadziawałasia, što Liha Narodaŭ swaimi pastanowami i rezalucyjami kamisijaŭ spynić wajenny pachod italijanskich fašystaŭ u Abisynii, ale ŭžo ŭbačyła, što hetaja Liha sama biassilnaja. Dziela hetaha, jak padajuć hazety, Anhlija maje namier wystupić z Lihi Narodaŭ i maje twaryć nowy sajuz dziaržaŭ.

Paśla krywawych padziejaŭ u Lwowie

Hazety padajuć: palicyja paśla krywawych zabureńniaŭ u Lwowie dakanała masawych aryštaŭ tych asob, jakija pryjmali ŭčaście ŭ hetych padziejach. Aryštawana 1,500 asob, pieradana ŭ Sud 306 asob.

Ahiencyja „Wschód" padaje: na padstawie śpisu i pierawiazywańnia ranaŭ wyhladaje, što padčas krywawych wuličnych padziejaŭ raniena 67 palicyjantaŭ. U haradzkich špitalach lečać 28 asob, ranienych na wulicy

Ahraničeńnie hrašowych abarotaŭ u Polščy

Dnia 27.IV siol. pajawiŭsia dekret prezydenta dziaržawy i wykanaŭčaje rasparadžeńnie ministra skarbu, jakija ŭwodziać nowy zakon u sprawie kantroli hrašowaha abarotu z zahranicaj i abarotu krajowymi i zahraničnymi sposabami.

Roznyja wiestki

Z POLŠČY

Ofenzywa hrupy pałkoŭnikaŭ załamałasia. Polskija hazety, apiswajučy adstaŭku min. Matušeŭskaha i wajawody Świtalskaha ćwierdziać, što ofenzywa hrupy pałkoŭnikaŭ, jakaja ŭ palityčnym žyćci B.B. adyhrywała wialikuju rolu, ciapier załamałasia. Hetaja hrupa ŭ twareńni nowaj sanacyjnaj palityčnaj partyi nie adyhraje nijakaj roli.

Palityčnyja pastanowy źjezdu b. wajakoŭ, jaki 18.IV siol adbyŭsia ŭ Waršawie, ryzyšlisia pustym hukam.

Sproba arhanizawać nowuju sialanskuju partyju. Hazety padajuć, što ŭ Waršawie adbylisia narady b. pasłoŭ polskich sialanskich partyjaŭ dziela arhanizacyi nowaj sialanskaj partyi. Hety zarodak nowaj sialanskaj partyi maje charaktar sanacyjny.

Strajk i demonstracyi. Paśla krywawych padziejaŭ adbylisia demonstracyjnyja strajki — u Lwowie i ŭ Łodzi. U Paznani demonstrawali biezrabotnyja, damahajučysia pracy i chleba. Urad wyasyhnoŭwaje sumy hrošaj na prawodžańnie roznyah rabotaŭ, na jakich biezrabotnyja mahli-b znajści pracu i chleb.

Krywawaja demonstracyja rabotnikaŭ u Chšanowie. Dnia 28.IV. siol. padčas demonstracyi rabotnikaŭ dajšło da zabureńnia i strełaŭ. U wyniku hetaha 1 asoba zabita i 23 ranienyja. U hetym liku ranienych 14 palicejskich.

Z ZAHRANICY

Wybary ŭ Francyi. Hetymi dniami adbywajucca ŭ Francyi parlamanckija wybary. Akančalnyja wyniki wybaraŭ jašče nia wiedamyja.

Z frontu wajny ŭ Afrycy. Abisyncy stojka baroniacca ad italijanskich napadaŭ. Apošnimi časami ŭ mnohich wypadkach abisyncy źbiwali italijanskija araplany i ahułam adbiwali nastupy italijanskaj armii.

„Kamsamołu" nia možna zajmacca palitykaj. Dasiul arhanizacyja kamunistyčnaj moładzi „Kamsamoł" mieła charaktar palityčny. Ciapier z woli Stalina zabaroniena „Kamsamołu" zajmacca palitykaj, dajučy prawa hetaj arhanizacyi tolki wychoŭwać moładź u kamunistyčnym duchu.

Antysemityzm u Palestynie. Apošnimi časami ŭ Palestynie paŭstali araby prociŭ žydoŭ. U niekatorych miestach araby padpaliwali žydoŭskija budynki.

Aŭstryja arhanizuje armiju. Wersalskim traktatam była ahraničanaja dla Aŭstryi kolkaść mieć wojska. Ciapier Aŭstryja abwieściła ahulny abawiazak wajskowaje słužby dla ŭsich mužčyn ad 18 da 48 hadoŭ.

Piśmy z wioski

Padymajma kulturu na wioscy!
(Z Brasłaŭščyny).

Biełaruskaja wioska pad uzhladam kultury astałasia daloka zzadu ad wiosak inšych krajoŭ, bolš kulturnych, naprykład: Danii, Šwajcaryi, Čechasławaččyny i inš., dzie sialanie žywuć daloka lepš ad našych siarmiažnikaŭ. Čamu lepš žywuć ad nas? — A tamu, što bolš kulturnyja. Jany daŭno ŭžo zrazumieli wialikaje značeńnie kooperacyi i na jaje asnowach wiaduć swaje haspadarki. Kooperacyja palepšyła ichniaje pałažeńnie — ablahčyła im pracu i dała dostup da roznych kulturnych zdabytkaŭ. Jana baronić ich ad kapitalistyčnaha wyzysku.

My, biełaruskija sialanie, pawinny brać prykład z henych narodaŭ i taksama budawać swajo haspadarčaje žyćcio na asnowach kooperacyi. Praz kooperacyju paprawim swajo materjalnaje pałažeńnie. A pry lepšym ekanamičnym pałažeńni budziem mieć bolšuju mahčymaść na zdabyćcio aświety, nawuki, abo praz škoły, abo šlacham samaadukacyi praz čytańnie knižak i hazet. Praz aświetu da kultury i cywilizacyi. Čym bolš budziem kulturnyja, tym lahčej nam budzie asiahnuć swaje najwyšejšyja ideały!

J. Pituška.

MIADŹWIEDZIČY, Baranawickaha paw. 15 ha sakawika sioleta adbyłosia hadawoje sabranie siabroŭ našaha hurtka BIHiK, sprawazdača z jakoha była drukawanaja ŭ Nr. 16 „B. Krynicy".

25 ha sakawika siol. u dzień 18-tych uhodkaŭ Abwieščańnia Niezaležnaści Biełarusi adbyłosia sabrańnie siabroŭ hurtka, na jakim siabr. M. Tatarynowičanka pračytała referat na temu — „Twareńnie Biełaruskaha Haspadarstwa i jaho ŭpadak".

Darahija siabry! Nia bojmasia nijakich pahrozaŭ, a jdziom śmieła napierad. „mita".

ASAWIEC, Maładečanskaha paw U našaj wioscy 30 sakawika sioleta akurat u tarhowy dzień, kali sialanie byli na kirmašy ŭ miastečku Krasnym, wybuch wialiki pažar. Krasnaŭskaja pažarnaja straža, z niezaležnych ad jaje pryčyn, nie mahła chutka dastacca na miesca pažaru i jaho patušyć, dyk zhareła 18 haspadarak. Ahułam ad pažaru straty wialikija, tak što ciapier paharelcy haładujuć.

Usie straty, pryčynienyja pažaram, abličajuć na sumu 40,000 zł.

Andrej.

DAŬHINAWA, Wialejskaha paw. Žychary wiosak Ściešycy, Kałodki i Bakuńki, Daŭhinaŭskaj woł., wyrazili žadańnie wyjści na chutary.

Wynikam hetaha było toje, što ziemlamier try hady rabiŭ pamiery i ŭreście tak zrabiŭ, što šmat haspadaroŭ admowiłasia pryniać wydzielenyja im chutary i padali žałaby ŭ Wilenskaje Wajawodztwa. I nia dziwa, bo ziemlamier i pasłušnyja jamu acenščyki tak prawiali acenku ziamli, što šmat kamu prychodziłasia wyjści z torbami.

Na ščaście da hetaha nie dajšło, bo Wajawodzkaje Ziemskaja Kamisija dnia 30.XII—35 h. prajekt takoj rascenki, zaćwierdžany ŭ pieršaj administracyjnaj instytucyi — Wialejskaje Starasta — adkinuła.

Chaj budzie pieraściarohaj druhim hety fakt i pasłužyć za nawuku, što wybirać u h. zw. „scalaniowyja rady" treba ludziej sumlennych i tałkowych, jakija ŭmiejuć dbać i ab dabro ahułu. K—ski.

IWANKAWIČY, Moŭčadzkaj woł. U nas paśla razwału hurtka TBŠ biełaruskaja kulturna-aświetnaja praca spyniłasia.

Siarod sialanstwa zapanawali błahija prywyčki, jak hulnia ŭ karty, niejkaja apatyja, pasymizm, biazbožnictwa i inš.

Sa starejšych jość u nas šmat zdolnych adzinak, katoryja patrapili-b być nawat dobrymi artystami-amatarami na scenie, režyserami dramatyčnych sekcyjaŭ, nučycialami śpiewu, himnastyki i h. p. Škada, što takija adzinki marnujucca, i dziela hetaha treba załažyć u nas hurtok BIHiK, katory aświačaŭ-by i ŭświedamlaŭ-by našych ludziej.

A biełaruskaje światło ŭ nas nadta patrebnaje, asabliwa dla małodšych, jakija nia ŭmiejuć pabiełarusku ni čytać, ni pisać. Dla ich pradusim pawinny baćki damahacca załažeńnia rodnaj škoły. Biełaruskaja škoła heta jak rodnaja maci našych dzietak, a chiba-ž usie znajuć, što ŭ kaho jość swaja matka, ŭ taho j hałoŭka hładka.

U wioscy Błošny sialanie załažyli spažywiecki kooperatyŭ, u katorym kuplajuć tawary tańniej, jak my ŭ prywatnych handlaroŭ. Woś-ža j my musim uświedamić sabie wartaść kooperacyi i załažyć u siabie biełaruski kooperatyŭ. Pamiatajma, što kooperacyja heta mahutnaje aružža ŭ baraćbie z kapitalizmam i z ekanamičnym wyzyskam naahuł.

U wioscy Girmantoŭcy O.S.P. (h. zn. pažarniki) ładzili spektakl-wiečarynu, na jakoj pobač z polskaj pjeskaj, pastawili j biełaruskuju pjesu „Modny Šlachciuk." Biełaruskaja moładź z pryčyny niemahčymaści załažyć swaje biełaruskaje arhanizacyi, pawinna wiaści jak najšyrejšuju biełaruskuju pracu ŭ polskich arhanizacyjach.

Braty! Bolš wiery ŭ swaje siły, a napeŭna asiahniem lepšuju dolu!

Lawon M.

TABARYŠKI, pad Wilniaj. Našaja parachwija ŭsia biełaruskaja i katalickaja. Ludzi, dziakawać Bohu, nie takija ŭžo ciomnyja j niaświedamyja, razumiejuć što znača polskaść, a što katalickaść. U kaściele mnoha ludziej molicca ŭžo na biełaruskich malitwienikach „Hołas Dušy".

Heta nadta nie padabajecca našamu ksiandzu-palaku. Jon nia lubić świedamych biełarusaŭ, a mała-świedamym i niaświedamym starajecca ŭsiakimi sposabami ŭhawaryć, što jany palaki. U prošłym hodzie, jeździačy pa kaladzie, hety-ž samy ksiondz straśyŭ świedamych biełarusaŭ adkaznaściaj, prykładam hr. J. Dulku; a ŭ hetym hodzie, budučy ŭ staršyni hurtka BIHiK, toj samy ksiondz abzywaŭ biełaruski ruch i litaraturu kamunistyčnaj. Kali staršynia hurtka zapiarečyŭ u hetym, pakazwajučy jamu z biblijateki hurtka biełaruskija relihijnyja knižki z kaścielnaj aprabataj, jak „Hołas dušy" j časapis „Chryśc. Dumku", prosiačy jaho dawiaści, dzie ŭ ich jość kamunizm, to ksiondz nia ŭziaŭ ich nawat i ŭ ruki, ale skazaŭ: „djabeł ubrał się w ornat i kręci ogonem", pry hetym dadaŭ, što z biełarusami jon maje prawa zmahacca, bo jość u jaho parachwii jašče takija, katoryja z swajej ciemnaty j niaświedamaści zawuć siabie polskaj wiery.

Nam patrebny ksiondz z našaha narodu. *St. K.*

Выйшла з друку неабходная для кожнага краўца кніжка на украінскай мове п. н.

„Поўны курс мужчынскага кравецкага крою"

Цана 10 зл., з паштовай перасылкай 10 зл. 50 гр. Высылаем па атрыманьні гатоўкі, або за пасьляплатай.

Выдавецтва „Батьківшина" Львоў, Чарнэцкага 8.

Выпісывайце! Чытайце!

„КАЛОСЬСЕ"

Друкуецца і выйдзе ў сьвет у палавіне траўня кніжка 2 (6) гэтага беларускага літаратурна-навуковага часапісу.

Прысланыя да 1-га траўня ў літаратурны і навуковы аддзелы, а такжа ў аддзел — хронікі матарыялы могуць быць зьмешчаны яшчэ ў гэтай кніжцы часапісу.

Складка на часапіс у год — 4 зл.
На асобную кніжку — 1 зл.

Адрас: рэд. і адміністрацыя „Калосься" — Вільня, Завальная 1—2.

Redaktar Jan Paźniak. Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny ŭ Wilni, Zawalnaja 1 — 2. Wydawiec A. Šutowič